

ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУЧАСНИХ АРАБСЬКИХ АНТРОПОНІМІВ В УМОВАХ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

Куплевацька Л.О., канд. філол. наук, Манівська Т.Є. (Харків)

У статті розглянуто проблеми функціонування сучасних арабських антропонімів в умовах міжкультурної комунікації на прикладі власних імен освітніх мігрантів Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, що складають значну кількість (до 40%) усіх іноземних студентів даного закладу вищої освіти. Проблеми, що досліджуються, пов'язані як із лінгвокомунікативними компетентностями адресантів (викладачів, мовників та предметників, співробітників деканатів), так і з лінгвосоціокультурними компетентностями адресатів (іноземних студентів, магістрантів, аспірантів) і стосуються комунікативного дискомфорту на рівні викладач або співробітників деканату – арабський освітній мігрант. За **об'єкт** дослідження обрано порівняння структури інваріантів антропонімічних формул різних арабських країн та їхнього функціонування в умовах українського діловодства та в навчальному дискурсі українського освітнього простору. **Актуальність** даної наукової розвідки підтверджена фактами великої кількості арабських країн, в яких функціонують численні діалекти з антропонімічними формулами, що мають індивідуальний склад та порядок слідування складників. У статті реалізована мета описання розбіжностей української та інваріантів арабської антропонімічної формули, націлення викладачів на формування в інофонів свідомого ставлення до інваріантів власного імені та їхніх функцій в освітньому просторі України, виділено й означено три таких основних формули, наведено приклади вправ на усвідомлення складу таких формул та на розуміння комунікативних завдань, які вирішуються за допомогою кожної з них. У статті представлений порівняльний аналіз антропонімічної формули у паспорті арабських студентів різних країн, складників формули власного імені в українській Єдиній державній електронній базі з питань освіти та в посвідці освітнього мігранта на тимчасове проживання в Україні. Названо проблеми, які зумовлені функціонуванням цих трьох інваріантів під час занять з української мови як іноземної, показано зумовлені цими інваріантами труднощі лінгвокомунікативної самоідентифікації освітнього мігранта в іншомовному соціумі та формування його вторинної мовної особистості.

Ключові слова: арабська антропонімічна формула, вторинна мовна особистість, освітній мігрант, стрес акультурації, успішність міжкультурної комунікації.

© Куплевацька Л.О., Манівська Т.Є., 2021

Куплевацкая Л.А., Манивская Т.Е. Проблемы функционирования современных арабских антропонимов в условиях межкультурной коммуникации в украинском образовательном пространстве. В статье рассмотрены проблемы функционирования современных арабских антропонимов в условиях межкультурной коммуникации на примере собственных имен образовательных мигрантов Харьковского национального университета имени В.Н. Каразина, которые составляют значительное количество (до 40%) всех иностранных студентов данного учреждения высшего образования. Проблемы, которые исследуются, связаны как с лингвокоммуникативными компетенциями адресантов (преподавателей языка и предметников, сотрудников деканатов), так и с лингвосоциокультурными компетенциями адресатов (иностранцев студентов, магистрантов, аспирантов) и касаются коммуникативного дискомфорта на уровне: преподаватель или сотрудник деканата – арабский образовательный мигрант. Объектом исследования выбрано сравнение структуры инвариантов антропонимичных формул различных арабских стран и их функционирования в условиях украинского делопроизводства и в учебном дискурсе украинского образовательного пространства. Актуальность данного научного исследования подтверждена фактами большого количества арабских стран, в которых функционируют многочисленные диалекты с антропонимичными формулами, имеющими индивидуальный состав и порядок следования составляющих компонентов. В статье реализована цель – описание различий украинской и инвариантов арабской антропонимичной формулы, стремление преподавателей формировать у инофонтов сознательное отношение к инвариантам собственного имени и их функции в образовательном пространстве Украины. Выделены и обозначены три таких основных формулы, приведены примеры упражнений для обучения осознанию состава таких формул и пониманию коммуникативных задач, которые решаются с помощью каждой из них. В статье представлен сопоставительный анализ антропонимичных формул в паспорте арабских студентов разных стран, компонентов формулы собственного имени в украинской Единой государственной электронной базе по вопросам образования и в удостоверении образовательного мигранта на временное проживание в Украине. Названы проблемы, обусловленные функционированием этих трех инвариантов во время занятий по украинскому языку как иностранному, показаны обусловленные этими инвариантами трудности лингвокоммуникативной самоидентификации образовательного мигранта в иноязычном социуме и формирование его вторичной языковой личности.

Ключевые слова: арабская антропонимичная формула, вторичная языковая личность, образовательный мигрант, стресс аккультурации, успешность межкультурной коммуникации.

Lubov Kuplevatska, Tetiana Manivska. Problems of functioning of modern Arabic anthroponyms in the framework of intercultural

communication of the Ukrainian educational space. The article deals with the problem of the functioning of modern Arabic anthroponyms in intercultural communication as seen in educational migrants of V.N. Karazin Kharkiv National University. The last make up a significant number (up to 40%) of all the foreign students of the university. The problems considered in the paper concern the lingua communicative competencies of subject and language teachers and dean's staff as well as lingua sociocultural competencies of the foreign students. The object of the research is a comparison of different variants of the Arabic anthroponymic formulas and their functioning in the conditions of the Ukrainian office work. The purpose of the article is to describe the differences in Ukrainian and Arabic formulas, to denote the problems, to offer stress prevention solutions through various drills. Solving the problem of applying a full name to an educational migrant becomes a key to achieving success in further interpersonal communication at the level of teacher-student, and the correctness and professionalism of its solution contribute to the process of adaptation of educational migrants. The actuality of this research is confirmed by the existence of a large number of Arabic dialects with a multitude of anthropological formulas. They have different compositions and order of the components. The authors analyze differences in Ukrainian and Arabic formulas; identify three main formulas of functioning invariants of migrants' full name in the educational space of Ukraine and present examples of recommended drills. The article contains a practical analysis of anthropological formulas in passports of various Arabic countries, components of migrants' names in an electronic database, and the temporary residence permit in Ukraine. The formation of a secondary language personality of an educational migrant begins with self-identification in the new Ukrainian linguistic and cultural society through awareness of three invariants of the Arabic anthroponymic formulas, which actively function in the educational space of Ukraine: anthroponymic formulas from the national passports; anthroponymic formulas in the Unified State Electronic Database on Education (EDEBO); anthroponymic formulas in the certificates for temporary stay in Ukraine, and establishing a relationship between these invariants with the communicative tasks of the intercultural communication, and the place of their use.

Key words: Arabic anthropological formula, educational migrant, secondary language personality, acculturative stress, success of intercultural communication.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Пошуки шляхів досягнення успішності міжкультурної комунікації (далі – МК) через дослідження іміджу викладача-етнокомуніканта закладу вищої освіти та його професійної лінгвокомунікативної компетенції привели авторів даної наукової розвідки до необхідності вивчення й опису специфіки функціонування етноантропонімів, які є ключовими в процесі акультурації освітніх мігрантів в українському навчальному просторі [7, 8, 9]. Аналіз

антропонімічних формул (далі – АФ) власних імен інофонів із різних країн, що був здійснений у попередньому дослідженні [10], виявив нові проблеми специфіки структури та функціонування такої складної АФ, як арабська. Зафіксовані в статті спостереження дозволили викласти загальні риси арабської антропонімічної формули (далі – ААФ). Практика повсякденного полікультурного спілкування викладачів (мовників і предметників) та співробітників деканатів з арабомовними освітніми мігрантами поставила нові вимоги до подальшого більш глибокого дослідження інваріантів ААФ.

Активна інтеграція арабських країн у міжнародну економіку та культуру, розвиток співробітництва України з Арабським світом [11] сприяли збільшенню в українському освітньому просторі кількості арабських освітніх мігрантів. У Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна спільнота арабських здобувачів вищої освіти представлена п'ятнадцятьма країнами й становить до 40% загальної кількості іноземних студентів.

Арабська АФ, як і формула повного власного імені у будь-якій країні, юридично зафіксована у різних офіційних документах, перш за все, у паспорті, який здійснює функцію соціальної ідентифікації особи як громадянина певної країни. Лінгвосоціокультурні розбіжності між арабською та українською АФ зумовлюють низку проблем у міжкультурному спілкуванні: як у співробітників деканатів, викладачів-мовників та предметників, так і у самих освітніх мігрантів. Це пов'язано з етноспецифікою офіційної ААФ, що відрізняється від української кількістю складників (їх може бути до 8, залежно від країни, де функціонує арабська мова), їхнім значенням та послідовністю розміщення у формулі.

Такі мовленнєві акти міжкультурного спілкування, як *звертання до співкомуніканта, письмове фіксування повного імені* освітнього мігранта в документах із самого початку акультурації інофона в навчальному процесі потребують професійного формування відповідних лінгвокомунікативних та соціокультурних компетентностей у викладачів та співробітників деканатів, що працюють в умовах МК і на практиці стикаються з безліччю варіантів офіційного власного імені під час створення різного роду банків даних, перш за все, університетських та

Єдиної державної електронної бази з питань освіти (далі – ЄДЕБО). З 2015 року виготовлення документів про вищу освіту в Україні відбувається на підставі даних ЄДЕБО.

Розв'язання проблеми *звертання* за повним власним іменем до освітнього мігранта стає ключовим у досягненні успішності подальшого міжособистісного спілкування на рівні викладач – студент, а коректність і професіоналізм її вирішення сприяє процесу адаптації освітнього мігранта, попереджає розвиток стресу акультурації в новому нерідному лінгвосоціокультурному оточенні й забезпечує успішність навчання, що визначає **актуальність** даної наукової розвідки.

Об'єктом даного аналізу є порівняння інваріантів ААФ різних країн та їхнього функціонування в умовах українського діловодства та в навчальному дискурсі українського освітнього простору.

Мета – *описати* розбіжності української та арабської антропонімічної формули різних країн, *визначити* проблеми, що зумовлені такими розбіжностями, *запропонувати* методичні рішення запобігання стресу акультурації шляхом включення в заняття з української мови спеціальних тренувальних вправ, *націлити* викладачів на формування в освітніх мігрантів свідомого ставлення до інваріантів ААФ в українському освітньому просторі та співвіднесення цих інваріантів зі сферами міжкультурної комунікації; *сприяти* формуванню компетентностей у викладачів та співробітників деканатів щодо значення АФ, а саме «її зв'язку з національною концепцією особистості та мовною картиною світу» [10: 115] (в даній розвідці – арабського), її місці в ієрархії арабського етосу (за В. Манакінім) та ролі в процесі адаптації та акультурації арабських здобувачів вищої освіти у нерідному навчальному просторі. Досягнення такої мети сприятиме створенню комфортного перебування освітнього мігранта в Україні, що, у свою чергу, підвищить ефективність навчального процесу.

Аналіз актуальних досліджень. У даному дослідженні вживатимуться терміни *антропоніми* та *антропімікони*, які в ономастиці трактуються по-різному. Як і у попередніх статтях, «під терміном *антропоніми* розуміємо *оніми*, що означають власні найменування людей», а *антропімікон* розуміємо як «сукупність антропонімів окремого етносу» [10: 116].

Видатний російський мовознавець О. Реформатський ще в 70-ті роки минулого століття наголошував, що однією з вимог передачі імен у чужомовному тексті є «збереження національної своєрідності імені» (переклад наш – Л.К., Т.М.) [15: 331]. Вчений уважав ім'я важливим проявом національної своєрідності. Таке твердження, безумовно, стосується й ААФ.

У відомого сучасного українського лінгвіста Любомира Белея викликало обурення «...ігнорування, свідоме або несвідоме, характеристичних можливостей імені щодо національного походження денотата...». Науковець вважає таке ігнорування «засобом денационалізації», «нівелюванням самотутності духовної культури» [1: 201].

Таке бачення видатними вченими значення коректної передачі антропонімів в іншомовному просторі дозволяє стверджувати, що нехтування, ігнорування складності ААФ самим нівелює національну самотутність культури освітнього мігранта, руйнує діалог культур.

До сучасного наукового обігу введені численні матеріали з аналізу антропонімів різних мов і країн, серед яких дослідження арабських антропонімів не популярні й спрямовані на їхнє походження та форму [2; 5; 6]. Дана розвідка здійснюється на перетині мови (аналіз структури ААФ) й мовлення (залежність функціонування АФ від комунікативного завдання), що дозволяє говорити про її **наукову новизну**.

Деякі сучасні антропологі стверджують *незмінний* характер національного антропоніміону, його закритість до додавання нових антропонімів, інші говорять лише про його відносну обмеженість [12: 17].

Незвичним, але досить актуальним видається аналіз російської АФ у дисертаційному дослідженні Оксани Врублевської «Мовна мода в російській ономастиці». Вчена переконливо доводить правомірність терміну «мовна мода» відносно будь-яких онімів, у тому числі й антропонімів. Дослідниця впевнено стає на бік учених, які стверджують мінливий характер антропоніміону під впливом не тільки внутрішніх чинників, але й під «впливом глобалізації – модних західних зразків, західної етикетної традиції» (переклад на – Л.К., Т.М.) [3: 316]. Як загальномовну тенденцію О. Врублевська виокремлює «тяжіння до стислих засобів вираження», що зумовлені «технікою комунікації»

(переклад наш – Л.К., Т.М.) [3: 316]. Як результат таких процесів авторка фіксує зникнення патроніму з офіційної сфери спілкування [3: 320], та вважає, що у такому вигляді «антропонімічна формула перестає бути засобом відображення національної культури» (переклад наш – Л.К., Т.М.) [3: 340]. О. Врублевська поділяє точку зору Н. Клушиної, що таке скорочення російської АФ зумовлює «конфлікт між етнічною традицією й новим іменуванням» (переклад наш – Л.К., Т.М.) [3: 320].

Двоскладова АФ ім'я – прізвище, яка інтегрується в сучасне україномовне суспільство, у російській мові вже затвердилась і є однією з активно вживаних у різних сферах російськомовного спілкування.

Виклад основного матеріалу. Арабська мова (далі – АМ) – одна з найскладніших і найпоширеніших мов, що зумовлює проблеми її дослідження. АМ володіють від 190 до 250 млн. людей [16]. Загальна кількість арабомовних країн – 22: Алжир, Бахрейн, Єгипет, Ірак, Йорданія, Ємен, Катар, Кувейт, Ліван, Лівія, Мавританія, Марокко, Об'єднані Арабські Емірати (ОАЕ), Оман, Палестина, Саудівська Аравія, Судан, Сирія, Туніс. Арабською мовою розмовляють в Туреччині, на Кіпрі, в Ірані, Афганістані, Середній Азії та в деяких суміжних африканських країнах. А головне, арабська мова – це мова Корану, тому навіть серед АФ інофонів із неарабських країн можна натрапити на ААФ повного імені освітніх мігрантів, що сповідують іслам [13].

Сучасні арабісти виділяють основні групи діалектів АМ: аравійський, месопотамський, сирійсько-палестинський, єгипетський та магрибський. Кожна з груп, у свою чергу, містить 4-5 діалектних різновидів. Крім цього, існує ще 8 сучасних єврейсько-арабських діалектів, що відрізняються від неєврейських [13].

Все це свідчить про значну кількість інваріантів ААФ. Ці ж факти підказують, що під час спілкування з арабомовними освітніми мігрантами необхідно звертати увагу на країну студента, кількість складників у його АФ, порядок слідування та їхнє значення.

ААФ буде відбивати різновиди структури офіційного власного імені відповідно до національних традицій, мовного діалекту або навіть державної мови. Наприклад, індійські мусульмани мають і специфічні індійські складники, такі як прояв належності до

окремої касти, і форманти, що є обов'язковими для ААФ: ім'я Аллаха та імена 25 його пророків (для чоловіків).

Всі ці ААФ будуть різнитися між собою і відрізнятимуться від стандартної для Арабського світу літературної арабської мови *аль-'арабійяту-ль-фусха* = «правильна арабська», яка є продовженням «мови Корану» [14].

Для успішності МК аналіз ААФ доцільно починати з аналізу місця власного імені (далі – ВІ) у ланцюжку формантів АФ. Сучасні ВІ можуть містити в собі два оніми: Хаффу ***Фатіма Езахра***, де перше ім'я називає дочку пророка Мохаммеда і є обов'язковим, а друге слово – епітет, що означає «квітка» (Марокко); Пандікасала ***Мохамед Афрін*** (Індія); Кабіл ***Езат Мохамед*** Мустафа (Єгипет), Еламін ***Махмуд Фекрі*** Мохамед Мохамед (Єгипет).

Сучасні антропологи вбачають динаміку розвитку світової антропонімічної системи від мононіма до багатоскладового антропоніма. Мононімічна модель уважається найдавнішою [13]. Для ААФ цей процес буде зворотнім: від національно зберігаємої ААФ Єгипту (Ахмед Маріяма Ахмед Хассан Мохамед Абдел Монеім), Йорданії (Абед Аль-Рахман Джафар Абед Аль-Рахман Абуаджамієх), Бахрейну (Хішам Сабах Хасан Алі Алташані) – через юридично зафіксоване використання *ініціалів* як на початку ААФ (А. Махмед Султан Алі Мохаммад), так і в середині (Алі Ахмад І. Мохаммед) або наприкінці ААФ (Елферджані Мохамед Абдулнасер А.) в Лівії; у середині ААФ – у Палестини (Абдалла А.М. Асад) та Йорданії (Махмуд Е.М. Хаммад), – до *двох-трьох* складників ААФ магрибського діалекту, що зумовлено процесами інкультурації АМ цих країн у мови та культури суміжних немусульманських країн завдяки тісному міжнародному співробітництву та «процесам глобалізації», про які говорить О. Врублевська.

Ще одним напрямом розвитку ААФ є *зрощення* ісламських складників в один: Абдоллахзадехгрехбарі – 4 оніми в одному (Іран): звернемо увагу на єднальну чи роздільну функцію літери *x* у цій ААФ. Іракський діалект поєднує лише два ісламські складники: Абдулрахман, Абдулваххаб тощо.

Незвичним для україномовних комунікантів є наявність у ААФ матроніма, імені матері в формулах Сирії, Палестини тощо. При специфічно нерівному соціальному положенні арабської

жінки відносно чоловіка наявність у паспорті матроніма свідчить про етноспецифіку арабської ментальності та світобачення: повагу до жінки-матері.

Розбіжності в антропонімічних формулах викликають труднощі в уживанні української АФ освітніми мігрантами: прізвище – ім'я – по батькові не завжди зрозуміле для студента: вони плутають прізвище викладача з патронімом.

Лінгвосоціальна ідентифікація освітнього мігранта в Україні відбувається складно: повне ім'я в національному паспорті відрізняється і від формули ЄДЕБО, і від посвідки на тимчасове проживання, наприклад:

Єгипет:

у паспорті

– Moustafa Hashem Mohamed Sayed Ahmad Eissa **Hashem**;

в електронній базі

– **Hashem** Moustafa Hashem Mohamed Sayed Ahmad Eissa;

у посвідці на тимчасове проживання

– **Hashem** Moustafa.

Судан:

у паспорті

– Motasim Babiker Osman **Abubaker**;

в електронній базі

– **Abubaker** Motasim Babiker Osman;

у посвідці на тимчасове проживання

– **Abubaker** Motasim.

Ірак:

у паспорті

– Muntadher Ali Mahdi **Albasri**;

в електронній базі

– **Albasri** Muntadher Ali Mahdi;

у посвідці на тимчасове проживання

– **Albasri** Muntadher.

Йорданія:

у паспорті

– Naser Hammad Funkeer **Alfawaz**;

в електронній базі

– **Alfawaz** Naser Hammad Funkeer;

у посвідці на тимчасове проживання

– **Alfawaz** Naser.

Формула в паспорті та в базі ЄДЕБО різняться порядком слідування складників, а формула в посвідці – і порядком, і кількістю.

У різних арабомовних країнах різний рівень розвитку норм діловодства, що зумовлює особливості самоідентифікації інофона та проблеми МК, наприклад:

Сирійський паспорт виділяє:

Given name – Lama

Surname – Abshabout

Father's name – Khaled

Mother's name – Wedad

Палестинський паспорт:

Full name – Mohammed N.A. Aburumaila

Mother's name – Alia

Йорданський паспорт:

Name – Abdelmajid Ahmad A. Al-Sarayra

Іракський паспорт:

Full Name – Muntadher Ali Mandi

Surname – Albasry

Mother's Name – Qaheran Yahya

У суданських, еменських, єгипетських та йорданських паспортах не називаються функції складників АФ, хоча на письмі вони виділені в окремі оніми, отже самоідентифікація освітнього мігранта відбиватиме особистий національний досвід такого процесу, наприклад, *Motasim Babiker Osman Abubaker* в АФ не виділено ні імені, ні прізвища, ні по батькові, ні матроніма. В інофонів із таким національним досвідом соціальної ідентифікації виникатимуть подвійні труднощі з усвідомленням і вживанням АФ будь-якої країни, де діловодство диференціює кожен онім.

Із наведених матеріалів видно, що під час формування вторинної мовної особистості освітнього мігранта виникають труднощі, яких не може передбачити викладач, тому що його компетенції не містять інформації про розбіжності української та арабської АФ. Труднощі виникають і в адресанта (викладача чи співробітника деканату), і в адресата (студента, магістранта, аспіранта). Для вирішення таких проблем МК етнокомунікантам необхідно розширити межі своєї лінгвокомунікативної компетенції, звернути увагу на таку інформацію:

– АФ паспорту, який ідентифікує особу в рідній країні – **АФ 1**;
– АФ, що ідентифікує освітнього мігранта в українському освітньому просторі та є складником формування вторинної мовної особистості – **ЄДЕБО – АФ 2**;

– АФ посвідки на тимчасове перебування в Україні – **АФ 3**.

Освітній мігрант має відрізнити й усвідомлювати всі ці варіанти свого повного імені, що й свідчатиме про лінгвосоціальну ідентифікацію інофона в українському лінгвокомунікативному соціумі, яка закладе основи соціалізації освітнього мігранта в сучасному українському суспільстві.

Співробітники деканату свідчать, що інколи під час отримання посвідки на тимчасове перебування в Україні, освітні мігранти не вважають зафіксоване в ній ім'я своїм, нерозуміння викликає обурення, тобто шок акультурації. Стрес переживають і викладачі-мовники, коли в умовах дистанційної форми навчання імена, якими представляють себе студенти-інофони, не співпадають з іменами у журналі відвідування занять. Названі нами компетенції дозволять зняти комунікативний дискомфорт МК в університетському навчальному процесі.

Пропонуємо завдання для занять з української мови, які сприятимуть формуванню свідомого ставлення до варіантів ААФ, та їхнього застосування відповідно призначення. Формуються не тільки лінгвокомунікативні компетентності етнокомунікантів, а й елементарні юридичні компетенції, що допоможуть самоідентифікації студента-інофона в новому лінгвокомунікативному та адміністративному просторі.

Апробовані на практиці завдання, що пропонуються, запобігають шоку акультурації, сприяють самоідентифікації освітнього мігранта, закладають основи формування й функціонування його вторинної мовної особистості.

Наприклад:

- напишіть своє повне ім'я (згідно паспорту);
- назвіть й напишіть його складники (власне ім'я, патронім, дідичство, матронім, місце проживання, епітет тощо);
- напишіть ваше повне ім'я згідно бази ЄДЕБО;
- порівняйте записані вами антропоніми;
- напишіть і озвучте повне ім'я, що вживається в українських документах: журналах відвідування занять; залікових книжках, відомостях про заліки та екзамени тощо;

- назвіть складники вашого повного імені;
- проаналізуйте, що змінилося: кількість онімів, їхній порядок, які оніми було виключено тощо;
- напишіть ім'я, за яким будуть звертатись до вас викладачі, співробітники деканатів, ваші однокласники та земляки;
- озвучте записи.

Однією з розбіжностей української та арабської АФ буде графіка: вживання великої літери, яке викликає труднощі навіть у арабських освітніх мігрантів із досвідом вивчення європейських мов (англійської, французької тощо).

Всі ці питання доцільно вирішити, виконуючи умовно-комунікативні завдання, як то: привітайте за повним іменем студента, який повернувся з батьківщини; впишіть у посвідку ім'я студента; заповніть залікову книжку; знайдіть своє ім'я у списку вашої групи; запросіть у гості земляка та студента з іншої арабської країни; напишіть ім'я, за яким ви будете шукати себе в ЄДЕБО; яким буде ваше ім'я в авіабілеті на батьківщину, у візі, у студентському квитку тощо. Запропонуйте освітнім мігрантам записати звернення до викладача, декана, однокласників з арабських та інших країн.

Перелік вправ можна подовжити, головна мета – сформувати у студента-етнокомуніканта свідоме ставлення до різноманіття варіантів його імені та розуміння його відмінності від українських АФ та національних традицій вживання, попередити стрес акультурації освітнього мігранта в українському освітньому просторі.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Формування вторинної мовної особистості освітнього мігранта починається з самоідентифікації в новому українському лінгвокультурному соціумі через усвідомлення трьох варіантів ААФ, які активно функціонують в освітньому просторі України: АФ із національного паспорту; АФ з ЄДЕБО; АФ посвідки на тимчасове перебування в Україні та співвідношення цих варіантів із комунікативними завданнями МК, місцем їхнього використання.

Збагачення професійної лінгвокомунікативної компетентності викладачів-мовників та предметників шляхом засвоєння інформації про інваріантність та варіативність ААФ в українському освітньому просторі та про можливі проблеми, з якими стикаються освітні мігранти, сприятиме досягненню

успішності міжкультурної міжособистісної комунікації на рівні викладач – студент, позитивно впливатиме на успішність університетського навчального процесу.

Інтеграція в українське діловодство формули «ім'я – прізвище» для іноземних громадян, що тимчасово перебувають в Україні, вноситиме зміни й до складу варіантів ААФ, що відбиватиметься на процесі самоідентифікації освітніх мігрантів.

Дана наукова розвідка була спрямована на аналіз сучасних чоловічих антропонімів, оскільки саме вони становлять значну кількість ААФ у закладах вищої освіти України. Участь у навчальному процесі арабських жінок зростає, отже, вивчення функціонування арабських жіночих антропонімів може стати подальшим цікавим напрямом дослідженням.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белей Л. Природа особових імен та їх відтворення засобами чужої мови. *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства*: зб. наук. пр. Ужгород. 2016. Вип. 21. С. 198–202.
2. Бурик К. Становлення, сучасний склад та ареал арабського антропонімікону. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. Львів. 2011. Вип. 54. С. 15–22.
3. Врублевская О.В. Трансформация русской антропонимической формулы как проявление модного речевого поведения. Языковая мода в русской ономастике: дис. ... докт. филол. наук: 10.02.01. – русский язык. Волгоград. 2017. С. 315–326. URL: https://vspu.ru/sites/default/files/disfiles/dissertations/dissertaciya_vrubleskoy_o.v..pdf (дата обращения: 24.03.2021).
4. Доспанова Д.У. Антропонимы и некоторые аспекты их изучения. *Молодой ученый*. 2017. № 14. С. 712–714. URL: <https://moluch.ru/archive/148/41558/> (дата обращения: 2.03.2021).
5. Илизаров А.С., Старостин, А.О. Хейри. О. О внутренней форме и происхождения арабских имен. Личные имена в прошлом, настоящем и будущем. М., 1970. С. 290–300.
6. Ковыршина Н.Б. Имена собственные в культуре арабов. *Вестник РУДН. Сер. Литературоведение, журналистика*. М., 2001. № 5. С. 63–66.
7. Куплевацька Л.О., Манівська Т.Є. Особливості лінгвокультурної адаптації індійських студентів у вищих навчальних закладах України в контексті міжкультурної комунікації. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні*

- зв'язки: збірник наукових праць. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. Вип. 29. С. 55–69.
8. Куплевацька Л.О. Професійна лінгвокомунікативна компетентність викладача-мовника в контексті міжкультурної комунікації. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2019. Вип. 34. С. 79–92. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2019-34-06>.
  9. Куплевацька Л.О. Складники іміджу викладача вищої школи в контексті міжкультурної комунікації. *Міжкультурна комунікація в університетському освітньому просторі*: монографія. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2019. С. 193–208.
  10. Куплевацька Л.О., Манівська Т.С. Лінгвокомунікативна компетентність викладача-мовника: етноспецифіка функціонування антропонімів у навчально-педагогічному дискурсі університетського освітнього простору. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2020. Вип. 36. С. 111–130. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2020-36-09>.
  11. Ліга Арабських держав. URL: <https://mfa.gov.ua/mizhnarodni-vidnosini/liga-arabskih-derzhav> (дата звернення : 2.03.2021).
  12. Мадиева Г.Б., Супрун В.И. Антропонимы как средство выражения национальной культуры. URL: <https://cyberleninka.ru/journal/n/izvestiya-volgogradskogo-gosudarstvennogo-pedagogicheskogo-universiteta> (дата звернення: 23.03.2020).
  13. Полный список арабских стран. URL: <https://arabicsky.ru/news-post/polnuy-spisok-araboazychnyx-stran-2017/> (дата звернення: 2.03.2021).
  14. Разновидности арабского языка. URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki/> (дата звернення: 2.03.2021).
  15. Реформатский А.А. Перевод или транскрипция. Восточнославянская ономастика. Москва: Наука, 1972. С. 28–340.
  16. Так сколько же народов говорят на арабском языке? <http://www.pereklady.kiev.ua/ru/arabik/> (дата звернення: 2.03.2021).
  17. Чжан Юй, Ян Хуэй, Соловьёва М. Национально-культурная семантика русских и китайских антропонимов. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/natsionalno-kulturnaya-semantika-russkih-i-kitayskih-antropnimov> (дата звернення: 02.03.2021).

REFERENCES

1. Belei, L. (2016). Priroda osobovyh imen ta yih vidtvorennia zasobami chuzhoi movy [Nature of personal names and their reproduction by means of a foreign language]. *Suchsni problemy movoznavstva i*

- literaturoznavstva [Modern problems of linguistics and literary criticism]*. Uzhgorod, 21, pp. 198–202 [in Ukrainian].
2. Burik, K. (2011). Stanovlennia, csuchasny sklad ta areal arabskogo antroponikonu [Formation, present day composition and areal of Arabic antroponimicon]. *Visnic Lviv universitet [Bulletin of Lviv University]. Ser. philological*. Lviv, 54, pp. 15–22 [in Ukrainian].
  3. Vrublevskaya, O.V. (2017). Transformastiiia russkoi antroponimicheskoi formuly kak proiavlenie modnogo povedeniia. Iazykovaia moda v russkoi onomastike [Transformation of the Russian antroponomic formula as a manifestation of fashion speech behavior. Language fashion in Russian onomastics]. *Doctor's thesis*. Volgograd, pp. 315–326. Available at: https://vspu.ru/sites/default/files/disfiles/dissertations/dissertaciya_vrubleskoy_o.v..pdf [Accessed 24 March, 2021] [in Russian].
  4. Dospanova, D.U. (2017). Antroponimy i nekotore aspektu ih izucheniiia [Antroponyms and some aspects of their study]. *Molodoi uchenyi [Young scientist]*, 14, pp. 712–714 [in Russian].
  5. Ilizarova, A.C., Starostin, A.O. and Heiry, O. (1970). *O vnutrennei forme i proishozhdenii arabskikh imen. Lichnye imena v proshlom, nastoyaschem i buduschem [About internal form and origin of Arabic names. Personal names in the past, present and future]*. Moscow, pp. 290–300 [in Russian].
  6. Kovyrshina, N.B. (2001). Imena sobstvennue v culture arabov [Proper nouns in the Arabic culture]. *Vestnik RUDN [Bulletin of the RUDN University]. Ser. Literary criticism, journalism*, 5, pp. 63–66 [in Russian].
  7. Kuplevastka, L.O. and Manivska, T.E. (2016). Osoblivosti lingvakulturnoy adaptastii indyiskih studentov u vyschuh navchalnuh zakladah Ukrainy v kontekste mizhkulturnoy komunikastii [Peculiarities of linguacultural adaptation of Indian students at higher school of Ukraine in the context of intercultural communication]. *Vykladannia mov u vyshchyykh navchalnykh zakladakh osvity na suchasnomu etapi. Mizhpredmetni zviazky [Teaching Languages at Higher Institutions]*. Kharkiv: V.N. Karazin Kharkiv National University, 29, pp. 55–69 [in Ukrainian].
  8. Kuplevastka, L.O. (2019). Profesiyna lingvakomunikativna kompetentnist vykladacha v konteksti mizhkulturnoi komunikastii [A teacher's professional linguacommunicative competence in the context of intercultural communication]. *Vykladannia mov u vyshchyykh navchalnykh zakladakh osvity na suchasnomu etapi. Mizhpredmetni zviazky [Teaching Languages at Higher Institutions]*. Kharkiv: V.N. Karazin Kharkiv National University, 34, pp. 79–92 [in Ukrainian]. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2019-34-06>.
  9. Kuplevastka, L.O. (2019). Skladnyky imidzhu vykladacha vyschoi shkoly v konteksti mizhkulturnoi komunikastii [Parts of teacher's image in the context on intercultural communication]. *Mizhculturna komunikastiiia v*

- universitetskому osvitnomu prostori [Intercultural communication in the unified vrrsatility].* Kharkiv, pp. 193–208 [in Ukrainian].
10. Kuplevastka, L.O. and Manivska, T.E. (2020). *Lingvkomunikatyvna kompetentnost vykladacha-movnika: etnospetsyfika funkctionuvannia antriponimiv u navchalno-pedagogichnimu diskursi universytetskogo prostoru [Linguocommunicative competence of the language teacher: ethnospecificity of anthtoponyms functioning in the learning and pedagogical discourse of the educational space].* *Vykladannia mov u vyshchyykh navchalnykh zakladakh osvity na suchasnomu etapi. Mizhpredmetni zviazky [Teaching Languages at Higher Institutions].* Kharkiv: V.N. Karazin Kharkiv National University, 36, pp. 111–130 [in Ukrainian]. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2020-36-09>.
  11. *Liga Arabskih derzhav [Ligue of Arabic countries].* Available at: <https://mfa.gov.ua/mizhnarodni-vidnosini/liga-arabskih-derzhav> [Accessed 2 March 2021] [in Russian].
  12. Madieva, G.B. and Suprun, V.I. *Antroponimy kak sredstvo vyrazheniia natsionalnoy kultury [Antroponyms as means of expression of national culture].* Available at: <https://cyberleninka.ru/journal/n/izvestiya-volgogradskogo-gosudarstvennogo-pedagogicheskogo-universiteta>. [Accessed 2 March 2021] [in Russian].
  13. *Polnyy spisok arabskih stran [The full list of Arabic countries].* Available at: <https://arabicky.ru/news-post/polnyj-spisok-araboyazychnyx-stran-2017/> [Accessed 25 March 2021] [in Russian].
  14. *Raznovidnosti arabskogo iazyka [Varieties of the Arabic language].* Available at: <https://ru.wikipedia.org/wiki/> [Accessed 2 March 2021] [in Russian].
  15. Reformatskiy A.A. (1972). *Perevod ili transcriptsiiia. Vostocho-slavianskaia onomastika [Translation or transcription. Eastern Slavonic onomastics].* Moscow: Nauka, pp. 328–340 [in Russian].
  16. *Tak skolko zhe narodov govoriat na arabskom iazyke? [How many people speak the Arabic language?].* Available at: <http://www.perekлады.kiev.ua/ru/arabik/> [Accessed 2 March 2021] [in Russian].
  17. Zhang Yu, Ian Huei and Soloviova, M. *Nastionalno-kulturnaia semantika russkih i kitaiskih antroponimo [National cultural semantics of Russian and Chinese antroponymes].* Available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/natsionalno-kulturnaya-semantika-russkih-i-kitayskih-antroponimov> [Accessed 2 March 2021].

Куплевацька Любов Олексіївна, канд. філол. наук, доцент кафедри мовної підготовки І Навчально-наукового інституту міжнародної освіти Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (61022,

Харків, майдан Свободи, 4); e-mail: luboff@i.ua; orcid: <http://orcid.org/0000-0002-6384-154X>.

Куплевацкая Любовь Алексеевна, канд. філол. наук, доцент кафедри мовної підготовки І Учебно-научного інституту міжнародного освіти Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (61022, Харків, пл. Свободи, 4); e-mail: luboff@i.ua; orcid: <http://orcid.org/0000-0002-6384-154X>.

Lubov Kuplevatska, PhD in Philology, Associate Professor, Language Training Department 1, International Education Institute for Study and Research, V.N. Karazin Kharkiv National University (61022, Kharkiv, 4 Svoboda Square); e-mail: luboff@i.ua; orcid: <http://orcid.org/0000-0002-6384-154X>.

Манівська Тетяна Євгенівна, старший викладач мовної підготовки І Навчально-наукового інституту міжнародної освіти Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна; e-mail: manivskaya@karazin.ua; orcid: <http://orcid.org/0000-0002-6384-154X>.

Манивская Татьяна Евгеньевна, старший преподаватель кафедры мовної підготовки І Учебно-научного інституту міжнародного освіти Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (61022, Харків, пл. Свободи, 4); e-mail: manivskaya@karazin.ua; orcid: <http://orcid.org/0000-0002-6384-154X>.

Tetiana Manivska, Assistant Professor, Language Training Department 1, International Education Institute for Study and Research, V.N. Karazin Kharkiv National University (61022, Kharkiv, 4 Svoboda Square); e-mail: manivskaya@karazin.ua; orcid: <http://orcid.org/0000-0002-6384-154X>.